

Fatumer

Setembre 2021 | 3.5 € IVA Inclòs | REVISTA DE L'ASSOCIACIÓ CULTURAL PI DEL BROI | Número 101

Pubilles, Damiselles, Hereus i Fadrins

EDITA

ASSOCIACIÓ CULTURAL PI DEL BROI
 www.fut-es/~acpibro
 C/e: acpibro@fut.es
 http://www.webfacil.tinet.org/acpibro
 facebook // pi del broi

Totes les opinions, suggeriments i articles signat són responsabilitat dels seus autors. Lo Fatumer los publicarà sempre que siguin respectuosos amb les persones i institucions.

CONSELL DE REDACCIÓ

Selvi Alcon, Agustí Colell, Joan Ferré, Magda Ferré, Ramon Hernández, Marc Martínez Aroca, Antònia Serres i Laura Vallespi.

COL-LABORADORS

Àngel Altadill, Eleuteri Martínez, Assumpció Palau.

PORTADA

Imatges dels quintos de Festa Major 2020-2021
 Fotos: Antònia Serres

FOTOGRAFIES

Antònia Serres

CONCEPCIÓ GRÀFICA I IMPRESSIÓ

Optim Studio, SL

TIRADA

300 exemplars

SUSCRIPCIÓ ANUAL (4 números)

12€

DIPÒSIT LEGAL

T-1436-95

ISSN

2013-6552

Amb la col·laboració de:

Generalitat de Catalunya
Departament de la Presidència

CONSELL COMARCAL DE LA TERRA ALTA

AJUNTAMENT DEL PINELL DE BRAI

Diputació Tarragona

COMPROMÈS AMB L'ÈTICA PERIODÍSTICA
 Consell de la Informació de Catalunya

Els serveis públics als pobles petits

La crisi sanitària provocada pel Covid 19 ha deixat al descobert les mancances d'una sanitat que ens deien que era la millor del món. És precisament quan hi ha problemes que es manifesta la fortaleza i resposta adequada d'un servei. Però en aquest cas ha estat, sobretot, gràcies a la dedicació i esforç dels treballadors sanitaris (alguns dels quals han perdut la vida) que s'ha donat resposta a la crisi. D'altra banda, l'Administració ha establert una nova organització als consultoris locals, als CAP i als hospitals que es podia entendre als moments més greus de l'epidèmia (consultes telefòniques, retard en l'atenció mèdica, anul·lació de visites als especialistes, intervencions quirúrgiques postergades, augment de les llistes d'espera...). Però no és ja hora de tornar a la normalitat anterior al COVID?

I què dir del servei bancari? Quan algunes oficines han tancat, altres han passat de dos treballadors a jornada completa a un treballador a jornada mitja a la setmana. Mentre que cada dia presten un pitjor servei, els beneficis que obtenen, en perjudici dels treballadors i dels clients, augmenten de manera escandalosa. Cal que els governs intervinguen en l'assumpte dels bancs perquè realment estiguen al servei de la societat.

Sumari

EDITORIAL	1
FEM MEMÒRIA	
La guerra dels segadors (1640-1652)	3
El Pinell bombardejat	5
LA NOSTRA TERRA	
Carrasques del Terme (II)	8
FESTA MAJOR	
Pregons de Festa Major	10
Cóssos de Festa Major	11
Concert de la banda de música de Benissanet	13
Espectacle de llum i so a la plaça de la Vila	13
Exposició de fotografies sobre les disfresses de Carnaval	14
Presentació del llibre 'Viure i treballar al Pinell'	15
NOTÍCIES	
25 de juliol a la serra de Pàndols	16
Homenatge a la gent gran del poble	17
Els quintos 2021	18
Família de ca l'Àngel	18
COL-LABORACIONS	
Servei d'atenció a famílies especialitzat (SAFE)	19
Nou taller d'equinoteràpia al club social Terres de l'Ebre	19
RELATS, POEMES, CANÇONS	
Agència IDM	20
ACTES DELS PLENS DE L'AJUNTAMENT	21
EL TEMPS	22
PASSATEMPS	23
INFORMACIÓ D'INTERÈS	24
SOLUCIÓ AL QUI ÉS QUI	24
COL-LABORADORS	25
PLANTES DEL TERME	27
INDRETS DEL PINELL	27
CONTRAPORTADA	28

La guerra dels segadors (1640-1652)

Antònia Serres Buenaventura

La Guerra dels Segadors fou una conseqüència més del conflicte europeu de la Guerra dels Trenta Anys que va enfrontar les dos potències d'aquell moment a Europa: la França dels Borbons i l'Espanya dels Austries. Va acabar amb la pau de Westfàlia el 1648, que consagrava el declivi de l'imperi espanyol i l'hegemonia de França.

L'any 1635 el comte duc d'Olivares, vàlid del rei Felip IV, va declarar la guerra a França. En fracassar l'intent de prendre la fortalesa de Leucata, els francesos reaccionen i assetgen la fortalesa de Salses, al Rosselló. La Generalitat contraria a la política del comte duc d'Olivares, i molt reticent a participar en aquestes lluites es va veure obligada a fer un reclutament de soldats que amb els terços de l'exercit imperial recuperaren Salses el 1640. La participació de soldats de les nostres terres en aquesta guerra ens ho explica Mn. Onofre Català en unes notes referides a Gandesa, que transcriu Mn. Manyà al seu llibre¹.

Els soldats mal alimentats foren allotjats a les zones rurals on van provocar una sèrie de desordres i la crema de les poblacions de Montiró, Riudarenes i Santa Coloma de Farnes. El descontentament de la població rural va provocar la revolta dels segadors a Barcelona al juny de 1640, amb l'assassinat del virrei, el saqueig de les cases d'algunes famílies nobles i una guerra que es va prolongar fins a 1652.

La Diputació del General de Catalunya i Pau Claris al seu davant van trencar amb Espanya i van buscar l'aliança amb Lluís XIII de França. Això va suposar l'ocupació de l'exèrcit francès de part de Catalunya,

amb la col·laboració dels miquelets, civils armats que combatien al costat de la Generalitat contra l'exèrcit imperial de Felip IV. Al juliol de 1640 a Tortosa va haver-hi una revolta contra les tropes reials aquarterades a la Suda i els col·laboradors de la monarquia, però al setembre fou controlada la revolta i la ciutat es va posar al costat del rei Felip IV. Tortosa, per la situació geogràfica al costat del regne de València i de l'Aragó, es va convertir en la plaça forta des d'on l'exèrcit de Felip IV intentava recuperar la resta de Catalunya

Des de Tortosa l'exèrcit real, dirigit pel nou virrei marques de los Vélez es va dirigir a recuperar Barcelona, però la seua derrota a la batalla de Montjuïc el 1643 els va fer replegar cap a les Terres de l'Ebre que patirien d'una manera molt especial aquesta guerra².

La guerra a les Terres de l'Ebre

Les oligarquies que dominaven la ciutat de Tortosa i els comanadors de l'ordre militar de l'Hospital que governaven el territori de la Castellania (actual Terra Alta i les viles de la riba dreta de l'Ebre) es decantaven cap a un bàndol o altre segons els seus interessos. Les classes populars, sense cap poder, eren arrossegades a una guerra que patirien amb totes les conseqüències.

Horta i Arnes, sota domini dels hospitalers es decantaren per Felip IV i foren preses i saquejades per les tropes franco catalanes al desembre de 1640. La fortalesa de Flix i la de Miravet eren fidels a la Generalitat, controlades pels miquelets, que també atacaven en represàlia pobles del Baix Aragó. Tortosa fou assetjada durant quinze dies l'any 1642 per l'exercit franco català dirigit pel general francès de la Mothe. L'intent va fracassar i es va retirar. Els realistes intentaren controlar el territori i atacaren Móra i Arnes.

L'any 1643 un exercit realista procedent del Baix Aragó va entrar a Catalunya per Batea que es va

¹ Manyà, Joan B. *Notes d'història de Gandesa*. Tortosa, 1962. Pg.117-118.

² Muñoz, Hilari i Querol, Enric. *La Guerra dels Segadors a Tortosa (1640-1651)*. Cossetània Edicions. Valls, 2004.

resistir i fou presa i saquejada³ juntament amb les poblacions de Pinyeres, Caseres, Horta i Corbera. Davant del perill els veïns de Gandesa van abandonar la població durant dos mesos. El mateix any els realistes atacaren el castell de Miravet, però foren rebutjats amb moltes baixes i presoners. L'any 1645 fou atacada la fortalesa de Flix, en poder dels francesos, però els reforços enviats des de Barcelona van evitar-ho.

L'allotjament dels soldats, ja siguin els francesos en nom de la Generalitat o els terços imperials formats per soldats mercenaris procedents de diversos llocs d'Europa eren un gran problema per a la població. Un memorial de greuges manifesta aquesta situació, expressada al sumari dels excessos fets pels soldats i altres⁴: "A la Ribera d'Ebre i a les viles de Gandesa, Lardecans, Vilalba, Ascó, Batea, Fatarella, Benisanet, Pobla de Masaluca, Orta, Bot, Corbera, Ginestar, Prat de Compte, Flix, Miravet i Mora han fet i fan tots los dies los cabos i soldats francesos que governen a Miravet i Flix molts excessos obligant (als veïns) a donar lenyes, palles, civades, ordi, blat, vi, màrfegues, flassades, plats, scudelles i altres coses, sense paga alguna, capturant los jurats del loch que recusen fer-ho, aportant-los presos a Flix i Miravet, no volent-los tràurer dels càrcers o sitjas en los quals los posan, sinó és pagant una determinada suma de diners".

També els jurats de la vila de Benifallet dirigeixen una carta als diputats del General del Principat de Catalunya el 7 de maig de 1649, on es queixen que els capitans demanen pa i oli i dos moltons i mig cada setmana i també un altre allotjament de cavalleries del governador de Flix. Les mateixes queixes expressa el prior de l'església de Móra.

Finalment Tortosa, l'any 1648, fou de nou assetjada i presa per les tropes franceses sota comandament del mariscal Schomberg, efectuant una terrible repressió. El control dels francesos de tot el territori fou efectiu fins 1650, quan hi ha un canvi de bàndol de la majoria de les poblacions. Un exèrcit realista procedent de Lleida atacà i recuperà la població de Flix. Com

a represàlia els soldats francesos que lluitaven a favor de la Generalitat van saquejar l'interior de les esglésies de Corbera, Vilalba, Batea, Orta, Bot i Prat de Comte. A Gandesa el clero va pagar un rescat perquè no toquessin els vasos sagrats i la sagristia. A continuació va capitular el castell de Miravet. Només quedava Tortosa en poder dels francesos i dos anys i mig després va tornar sota domini del rei Felip IV i Barcelona capitularia l'any 1652.

Els estralls de la Guerra es deixarien sentir durant molt de temps, per la reducció de la població i l'endeutament dels municipis. Cap dels llibres i documents consultats fan menció al Pinell com a afectat per la Guerra. En aquell moment el poble devia comptar amb uns 330 habitants i considerant que pel Pinell passava la ruta que comunicava Tortosa amb Flix i Miravet sovint devien aparèixer els soldats d'un o altre bàndol. Possiblement patirien els mateixos abusos que els pobles dels voltants. Què feien les autoritats i la població del poble llavors? No ho sabem. Potser abandonaven temporalment el poble intentant salvar al menys les vides o negociaven amb els ocupants.

Finalment el tractat dels Pirineus (1659) signat entre França i Espanya va suposar, entre altres acords, la cessió a França del territori català al nord dels Pirineus: el Rosselló, el Conflent, el Vallespí i part de la Cerdanya, que els francesos havien ocupat durant la Guerra.

Plànol de Tortosa el 1642, per Gonzalo de Mendoza.

3 Manyà. Op cit. Pg.137-138

4 Arxiu de la Corona d'Aragó. Dietaris de la Generalitat de Catalunya. Volum VI, anys 1644-1656. Pg. 684 i 1003.

La plaça de la vila, uns anys després del bombardeig.

El Pinell bombardejat

Antònia Serres Buenaventura

Fa 83 anys, a l'inici de la batalla de l'Ebre el 25 de juliol, l'exèrcit republicà va creuar l'Ebre i es va atrinxerar a les serres de Pàndols i Cavalls. El Pinell va quedar en zona republicana i els pocs veïns que hi quedaven van patir diversos bombardejos de l'aviació franquista. Segons consta al Registre Civil de defuncions, el dia 28 de juliol es manifesta la mort de 12 veïns residents a les cases bombardejades entre el carrer de la Posada i el de les Móres¹ (ca la Nensa, ca la Xima, ca Josepet, ca Batiste de Rata, cal Monjo, ca Borretes, ca Josep M. de les Sardines, ca Catxarrí, ca Magí de la Lluarda, celler d'Olesa, ca Bolo).

Ca l'Arany, l'antiga Cooperativa on van construir les primeres parets.

¹ Serres Antònia. *Desfeta i Recuperació...* Ed Associació Cultural Pi del Broi. 2008, p. 55-56.

La plaça de la Vila, desenrunada.

Segons consta a l'Arxiu Històric de l'Exèrcit de l'Aire, al resum d'Operacions de l'Estat Major de l'Aire, entre els dies 25 i 4 d'agost de 1938 consten nombrosos bombardejos realitzats tant per la Legion Condor com per l'aviació Legionaria Italiana a la zona compresa entre Benifallet i Faió, sobretot als ponts de barques sobre el riu, però també bombardegen pobles on diuen que hi ha concentració de tropes enemigues. Així al complement del *parte* del dia 27 expressen:

“Legión Cónдор. Ocho aviones bombardean tráfico de carretera y concentraciones enemigas en Pinell, Rasquera y Ginestar.”

Al *parte* de campanya, complement del dia 28 de juliol es refereix al bombardeig efectuat per tres avions de la Legión Cónдор, Junker 87 stukas, protegits per Messerschmitt BF 109²

“Ju 87. Tres aviones bombardean concentraciones enemigas en Pinell.

BF 109, efectuan protección a los bombarderos”

² Arnabat, Ramon i Iñiguez, David. *Atac i Defensa de la reraguarda. Els bombarderos franquistas a les comarques tarragonines i Terres de l'Ebre, 1936-1939*. Valls, Cossetània Ed, 2013.

A finals dels anys cinquanta es comencen a construir les parets de les cases caigudes de la plaça.

Complement del *parte* del dia 29: Legión Cóndor
 “Ju 87 Efectua tres Servicios sobre concentraciones enemigas en Pinell y Puente cerca de Ginestar”.

30 de Juliol “Ju 52. Una escuadra bombardea concentracions enemigas en Pinell y tráfico de carreteras que afluyen a Pinell”.

Daniel Martínez comenta al seu llibre (pg. 90) que el mateix dia 25 de juliol al migdia un avió dels nacionals va tirar tres bombes. Una va caure a la plaça, l'altra al Valls i la tercera a un descampat. Com es pot veure a les fotografies, en aquest o altres bombardejos, van caure els habitatges situats a l'inici del carrer

de les Barreres (cal Sastre, ca Clec, ca Sarraquet, ca la Nieves del Monco); del de Tortosa, (ca Fontana, ca Cobarret, ca la Rosario, ca Senessio, ca Blai, caserna de la Guàrdia Civil, cal Xapo, ca Amposta i cal Teixidor); de la plaça de la Vila (el perxe i la Coperativa, ca l'Arany, l'abadia, cal Llauner i cal Carnisser); del carrer de la Botera (el perxe i cal Monco, ca Mossenye i ca Roc); del c/ de Miravet (ca Vidal i ca la Maellana). Unes vuitanta cases van quedar afectades com a conseqüència primer dels disparats de l'artilleria republicana que des de l'altra banda de l'Ebre disparava a la carretera de Gandesa a Tortosa o al poble i en segon lloc pels bombardejos de l'aviació franquista.

Carrasques del Terme (II)

Agustí Colell Martínez

En l'escrit anterior veiem que les concentracions de carrasques als costers es donaven en obagues, fugint de l'excessiu sol de l'estiu. Quan a les carrasques dels treballats, ja siguin ventureres, sembrades o trasplantades pels nostres avantpassats que conreaven les terres, poden distingir diferents casos.

Plantades o sembrades expressament amb la finalitat de proporcionar ombra. Al Pla de la Marta de Tomaset trobem tres carrasques equidistants i d'antiguitat semblant, i les tres d'un sol peu. Pel camí que baixa des de la bassa blanca de Planes de Móra a la carretera, a banda i banda del camí en trobem altres dues (Foto 1), però la més gran, en aparença, en realitat consta de dues carrasques situades a uns 2 metres, a la vegada una de les dues carrasques té dos braços. La que es veu a l'esquerra del camí és molt més petita i podria provenir de la gran.

També han d'haver estat plantades expressament algunes que es troben a particions de finques. És el cas

del Mas d'Oliver del Rei, on n'hi ha una a la partició amb l'Estret de Ramon del Ferré i una altra a la partició amb el Mas d'Oliver de l'Eva del Fusté descrivint una diagonal de la finca (Foto 2), a prop d'aquesta darrera també trobem altres carrasques que semblen provenir d'aquesta.

Possiblement ventureres són les que prosperen molt bé a prop de regalls i vetes d'aigua, com la del camí del Broi, a la intersecció del camí que va a la casa del Broi. Al Pomo-Pomo de Roc en queden dos grups a la part més fonda (barranc del Toll al Google Maps) on fins fa unes dècades n'hi havia una de monumental. Al grup de carrasques de l'Algar (totes elles molt vigoroses) veiem que la més desenvolupada és la de més a prop de la font. L'Antònia Serres té constància d'haver hagut, a Planes de Móra, a prop de la carretera, una basseta anomenada "de la carrasca" i és de suposar que aquesta "beuria" a la basseta o a la seva aigüera.

Un cas singular es presenta a l'Espartal de Juanseres, on en veiem dos de monumentals als marges però amb altres menys desenvolupades al costat de la carretera i del camí de Fonts d'En Rella, i també al coster que envolta els bancals en direcció a Móra.

Foto 1

Fotos: Agustí Colell

Foto 2

Hi ha una característica predominant en aquestes carrasques: no tenen un sol peu sinó dos o tres braços que surten arran del terra. Solament tenen un sol peu les del Pla de la Marta i una de planes de Móra. El cas contrari podem observar a les carrasques dels costers, ja siguin les plantades en la repoblació dels anys 60 o en les autòctones, majoritàriament, veiem un sol peu, però les més grans, per tant les més antigues, solen presentar braços. A la Foto 3 apareix la carrasca més gran de començament de la Vall Closa, a raser del Puntal de l'Os.

És plausible que en algun moment de la seva vida perdin el peu i rebrotin en forma de braços, i quan més antiga sigui la carrasca tant més probable que hagi passat aquest fet.

Foto 3

Es poden albirar dos causes de la desaparició del peu inicial: una la tala de carrasques per part dels nostres avantpassats per a l'obtenció de carbó. En Pepito de Cecilio sap, per fonts orals, que durant els anys 30 del segle passat es varen fer carboneres al racó de Pàndols que toca amb la Portella de Seco. En Ramon Hernández també va referir-se en un dels seus escrits que s'atorgaven permisos d'aprofitament dels comuns. L'altra causa de pèrdua del peu és la dels incendis. Una manera de netejar marges i ribassos era, i és, la de calar foc. Si pareu atenció en la Foto 2 veureu tres braços, un d'ells surt horitzontalment cap a l'espectador, i en mig un tronc vertical sec que podria haver estat cremat.

Festes Majors

PREGÓ DE CEL PRIETO SERRES, PUBILLA 2020

Bona tarda a tothom,

Per fi ha arribat el dia. Avui comencen les nostres festes majors, però aquest any no seran tal com les coneixíem, ja que les circumstàncies no ens ho permeten. Tot i així, avui ens podem trobar tots aquí, junts, gràcies a l'esforç i dedicació de tots els sanitaris i sanitàries que ens han estat ajudant dia rere dia durant aquest període tan dur, que sembla que no s'acabi mai, i que s'ha endut del nostre costat a tantes persones estimades.

Sembla mentida com tot ha canviat. El que estem vivint ara no té res a veure amb tot allò que coneixíem i que donàvem per fet. Però no ens queda cap altre remei que seguir endavant, per poder tornar a celebrar les festivitats que ens uneixen a tots els pinellans i pinellanes com a poble, però celebrar-les tal com toquen. Espero que en un futur, no molt llunyà, poguéssim tornar a pujar a l'ermita de Santa Magdalena cansats d'haver ventat la campana i d'haver fet tard la nit anterior. També espero que poguéssim tornar a xalar de les nits de festes a la

pista roja, que no s'acabaven mai, ballant tot el poble, entre amics, familiars i coneguts. Però tots junts. Així com tornar a omplir les esglassades de la plaça de l'església per veure qui salta més alt ballant la jota.

Encara que tot això ara no ho poguéssim fer, les ganes no les perdem. És més, n'estic segura que l'emoció dels pinellans i pinellanes no es perdrà mai, ja que la portem dins cadascun de nosaltres. I és per això que la flama del Pinell segueix viva i mai s'arribarà a apagar. Nosaltres som els encarregats de mantenir-la i perpetuar-la entre les generacions que ens segueixen, ja que si no ho fem nosaltres, no ho farà ningú.

Ara sí que sí, només queda desitjar-vos unes bones festes de Sant Llorenç!

Visca el Pinell!

Visca Santa Magdalena!

i Visca Catalunya Lliure!

Imatge després dels pregons.

PREGÓ D'ELIA ARMENGOD MARCH, PUBILLA 2021

Bona tarda a tothom! Autoritats, pinellans, pinellanes i a tots els que heu vingut avui a l'inici de la nostra festa major.

Que estrany se'm fa veure tota la plaça plena de gent, amb mesures de seguretat, i jo aquí fent el discurs de pubilla. Ja fa 1 any i mig que estem en aquesta pandèmia, i això encara no ha acabat!! Per desgràcia ens ha tocat viure moments molt durs que mai oblidarem, però per sort estem rodejats de professionals molt bons, que han estat dia i nit lluitant perquè la situació es controlés. Des d'aquí m'agradaria fer una forta ovació a tots aquells serveis primaris i en especial als meus pares: gràcies per fer tan bé la vostra feina, estic molt orgullosa de ser la vostra filla petita.

Avui és un dia molt especial per la filla petita de la Judith de la Xima i del Maño perquè em presento davant de tots vosaltres com la pubilla de l'any 2021. Aquest any començaré una nova etapa la universitat, una nova localització, nous companys... tot un nou repte i sé que

se'm farà difícil estar lluny de la família, de casa i dels amics. I en especial del Pinell, lo poble que m'ha vist créixer i m'acompanyarà allí on vagi, perquè el que tinc clar és que estigui on estigui sóc i seré del Pinell.

Com a representant dels kintos '03 ens agradaria agrair a tota la gent que heu participat amb nosaltres. El Kintoniks serem història perquè de kintos que no han pogut fer quasi cap acte no sé si n'hi ha hagut o n'hi haurà algun altre any.... Se'ns queda una espineta clavada per no haver pogut fer nit de reis, St. Antoni, la foguera dels kintos i la nit més especial de totes la nit dels kintos. Deixant de banda aquestes adversitats, hem intentat gaudir al màxim de la nostra festa.

I per acabar, només em queda desitjar-vos una bona Festa Major!!! Disfruteu de la família, els amics i de tots els moments, però sobretot amb responsabilitat.

VISCA EL PINELL! VISCA SANTA MAGDALENA! I VISCA SANT LLORENÇ!!

Cóssos de Festa Major

Tots els participants als cóssos d'enguany.

Categoria femenina 13-17 anys.

Categoria masculina 13-17 anys.

Categoria majors de 18 anys

Concert de la banda de música de Benissanet

Espectacle de llum i so a la plaça de la Vila

Exposició de fotografies sobre les disfresses de Carnaval

Presentació del llibre 'Viure i treballar al Pinell'

M. Josep March Sanjuan

Quan l'Antònia em va demanar de fer la presentació del seu últim treball, em vaig fer molt contenta i em vaig sentir molt honorada, per la proximitat, la confiança i la complicitat que suposa.

La veritat és que per a mi l'Antònia és un referent: filla d'una família humil, docent, compromesa amb la societat, amb la conservació i la divulgació de la cultura del poble d'origen, activa i tenaç fins a la sacietat, treballadora infatigable... És una persona a qui admiro i aprecio, i a qui agraeixo el que ha fet, el que fa i el que farà, com a dinamitzadora cultural, i conservadora del patrimoni de tots els que som aquí.

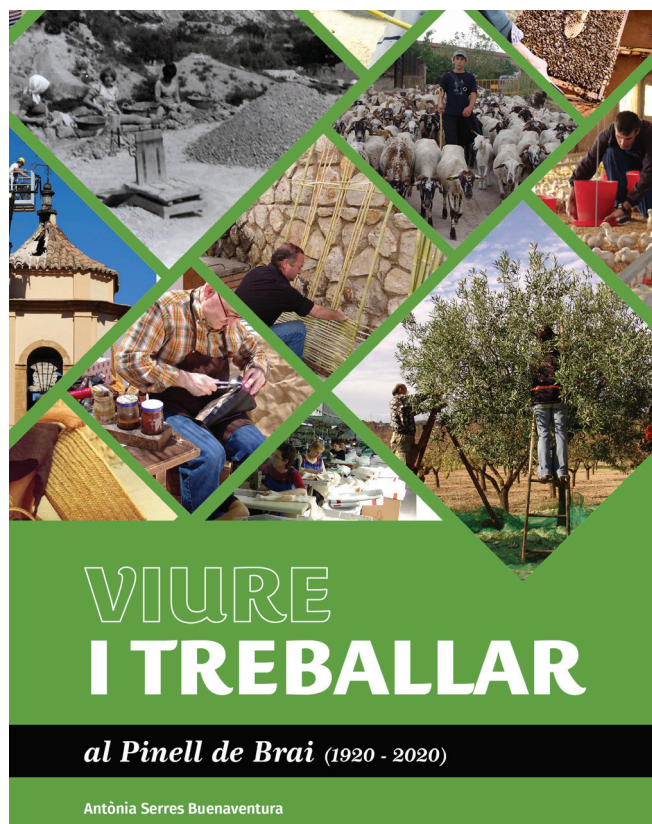
Sé que hi ha més persones que també han treballat i treballen amb la mateixa il·lusió que l'Antònia, i que ens han regalat o pròximament ens regalaran el seu treball en format d'articles, llibres, exposicions de diferents mostres d'art, arxius fotogràfics... I aprofito per dir que totes les seues aportacions són tresors que ens ajuden a conèixer i a créixer, i que són la base per entendre'ns. Moltes gràcies a totes i a tots per la seua dedicació.

Però, centrant-nos en el llibre que ens ocupa..., què ens ofereix el sèptim llibre de l'Antònia?

Viure i treballar al Pinell presenta un total de 40 oficis que els pinellans i les pinellanes han exercit en els últims 100 anys, publicats, la major part d'ells, en la revista Fatumer, durant 26 anys: des de la pagesia d'abans als joves agricultors, llatar i cosir sàrries, anar a la mina, anar als pins, a la metralla, a la bòbila, el pastor, el fuster, les modistes de la postguerra, anar a l'hotel..., tots ells acompanyats de fotografies que els il·lustren i que en faciliten la comprensió.

El nou llibre de l'Antònia és d'un gran valor, ja que recull amb detall com es desenvolupaven oficis que avui dia ja s'han perdut, que han canviat amb la introducció de les noves tecnologies, o que són més recents...

Llegir Viure i treballar al Pinell et fa prendre consciència de com es vivia, i com és viu al poble a partir de com s'hi ha treballat i com s'hi treballa..., però també obre i convida a la reflexió de quin futur s'albira a partir de tota una sèrie de dades que aporta l'autora sobre l'evolució de l'economia del Pinell en l'últim segle.

Des que tinc consciència he pensat que el que passa al nostre poble és un reflex del que passa en una bona part del món..., i la veritat és que, en la part de món que habitem, som una societat envellida, cada vegada més desconnectada del que és natural, cada cop més ociosa i també més desdibuixada.

Quan llegia el llibre que avui presentem, reconeixia l'esforç que feien els nostres pares, i iaïos, la gent de poble en general, ja des de ben petits, per poder sobreviure i tirar avant les seues famílies, per complicat, dur i perillós que fos (com anar a la mina o a la metralla)..., i el gran paper de les dones, com a puntals de les cases, tal com posa de manifest la dedicatòria del llibre que fa l'Antònia a la seua mare.

També es feia evident el canvi tecnològic que hi ha hagut a mesura que han passat els anys, i que ha permès que alguns oficis s'hagin perpetuat en diferents generacions i que continuïn ben vius (és el cas del fuster, el paleta, el pintor...).

D'altra banda, em feia tristor els que ja s'han perdut, per desús del producte o perquè les persones que els exercien han mort sense relleu generacional (com el baster, el matalasser...); o pels efectes de les anomenades "crisis" econòmiques, que han perjudicat en gran manera les poblacions com el Pinell, amb el tancament de les empreses refractàries o els tallers de confecció.

FESTA MAJOR

També m'ha emocionat veure que n'hi ha hagut que continuen, per diferents circumstàncies (com el canyisser o la llatadora), per amor a l'ofici i perquè donen oportunitat de tirar avant (com en alguns casos la pagesia, o com és el cas del pastor, malgrat els embats de la vida), o per amor a l'art (com el ceramista o el mestre artesà)...

El llibre és una bona oportunitat per comprendre el tarannà i la fesomia del Pinell, ja que és fruit de les converses i les entrevistes als seus protagonistes; llegir-lo és com escoltar-los, com conèixer-los millor, com poder-los recordar sempre que vulguem..., a més de ser una molt bona manera de conservar vocabulari específic que, si no fos pel llibre, es perdria en l'oblit del temps, en alguns casos.

Viure al Pinell i treballar-hi, no ha estat ni és fàcil, però és l'opció que heu escollit la majoria dels presents, i haver pres aquesta decisió fa que el poble encara segue

viu. Com tots sabeu, sóc filla del poble, de família humil, que com que no tenia gaire terra per a dos fills, va optar per donar-nos estudis amb un gran esforç i goig alhora.

No visc al Pinell, ni hi treballo, però el vincle que hi tinc continua i continuarà mentre visca, i sé que una bona manera de contribuir en el manteniment del seu present i futur passa per generar-hi riquesa en la mesura que cadascú pugue: això és, valorant i consumint producte d'aquí, contractant professionals que hi viuen i hi treballen i preservant la seua bellesa natural: quan la riquesa és col·lectiva és quan realment és riquesa, perquè és qualitat de vida i és oportunitats.

Per acabar, us vull dir que la lectura del llibre Viure i treballar al Pinell és amena i enriquidora, un homenatge a les persones i al seu treball, en definitiva, a la seua manera de viure.

NOTÍCIES

---

25 de juliol a la serra de Pàndols

Un any més ens hem trobat al cim de la punta Alta, al monòlit de la Lleva del Biberó. Enguany érem pocs per les restriccions degudes a la pandèmia i perquè els biberons que tindrien 101 anys ja ens han deixat. Tot i això el protagonista de l'acte ha estat Salvador Farrés, veí de Manresa que aviat farà 101 any.

Homenatge a la gent gran del poble

Entre els actes de les festes majors de Sant Llorenç d'aquest any 2021, es va fer per primer cop, un homenatge a les persones més grans del poble. Per part de l'Ajuntament del Pinell de Brai i l'Associació de Jubilats i Pensionistes, es va proposar a les famílies de les sis persones més grans del poble, portar-los un detall i una carta de reconeixement a la seva valentia i resistència davant les adversitats.

Les autoritats locals, el president de l'Associació de jubilats, pubilles, hereus, damisel·les i fadrins, acompanyants de la banda de música, van entregar un ram de flors, productes locals i una carta d'agraïment a cadascun d'ells. Aquest n'és un fragment:

"La gent gransou un exemple per a tota la població: no podem construir el futur sense estimar la gent que ha treballat en el nostre passat. Us volem transmetre el compromís en la defensa d'un envelliment digne, perquè, més enllà d'afegir anys a la vida, tenim el repte de donar vida als anys."

La Carmeta del Bou amb tots els participants a l'acte d'homenatge a la gent gran.

Mingo de la Marrojana i la Carme del Bitxat reben la comitiva davant de seua casa.

Quintos 2021

Jasmín Serres Brianzo- ca Laureano
 Sasha Ros de Oliveira – de la Venta
 Marc Vallespí Serres- ca Pataca
 Lluç Vallespí Serres- cal Fuster
 Ellis Howard - cal Guiri
 Elia Armengod March - ca la Xima
 Paula Llonch Martínez- ca la Manola
 Sarai Serres Gabarri- De Jorge y Susana
 Pau Casado Pellissa- ca Espinós
 Adrià Quixalòs Aspa- cal Teixidor
 Ariadna Bilbe Altadill- ca Simó
 Max Faneca Pallarès- cal Fotógraf
 Rosa Serres Garí- ca Pataca
 Mariona Colomer March- ca la Marrojana
 Pau Olesa Pascual – ca Josep de Lluís
 Joana Llop Aleixendri- cal Xono
 Pau Segura Serres- ca la Xamba
 Eloi Diego Hernández- ca la Noèlia

Família de ca l'Àngel

Famílies d'abans

Fotografia de la família de ca l'Àngel al terrat del cafè l'any 1967. Àngel Amposta Montaña estava casat amb la Caritat Alcón Arnal, de ca Bolo. Van tenir dos filles: la Fe i l'Esperança, casades, la primera, amb Joaquín Espinós Sabaté, de ca Tomaset. Van tenir quatre fills, Jesús, Maria del Mar, Oscar i Ramon. L'Esperança es va casar amb Simó Altadill Serres, de ca Simó i van tenir tres fills: Alvaró, Ricard i Ruben. Ca l'Àngel, nom de l'actual restaurant, va ser des de l'any 1946 fins al 1981 el local de projecció del cine del poble i cafè

Servei d'atenció psicològica a famílies especialitzat (SAFE)

Associació de familiars de malalts mentals de les Terres de l'Ebre

L'AFMMTE ofereix un nou servei, gratuït, d'acompanyament a les famílies amb necessitats específiques (SAFE) per tal de donar suport especialitzat dins l'àmbit de la salut mental.

És una iniciativa que sorgeix a conseqüència del fort impacte que ha suposat la covid-19 en la salut mental i emocional de la població.

Segons ha manifestat l'OMS, les situacions de confinament, aïllament social, esdeveniments traumàtics i la crisi econòmica han repercutit de forma molt negativa a la població en general.

Per aquest motiu aquest servei pretén oferir un conjunt d'actuacions dirigides a donar eines i estratègies a les famílies, de manera individual, amb la finalitat de dotar-les de recursos per enfrontar-se a les dificultats que es troben.

Per tal d'apropar el servei a les 4 comarques del nostre territori, s'ofereix atenció assistencial per part de dues psicòlogues especialitzades en l'àmbit clínic: les persones interessades del **Montsià i Baix Ebre** caldrà demanar cita prèvia al telèfon 640-622-121, o bé per e-mail a : associaciofamiliarsebre@hotmail.es i les de la **Terra Alta i Ribera d'Ebre** caldrà demanar cita prèvia al telèfon 640-127-884 o per e-mail a : afamiliarsebre@gmail.com.

Nou taller d'equinoteràpia al club social Terres de l'Ebre

Associació de familiars de malalts mentals de les Terres de l'Ebre

L'AFMMTE ha engegat un nou projecte dintre l'àmbit de la salut mental, amb la voluntat de millorar el benestar emocional de les persones usuàries del servei de **Club Social Terres de l'Ebre**, ubicat a Amposta.

L'**equinoteràpia** consisteix en un tractament que es caracteritza per la interacció amb cavalls, proporcionant importants beneficis a nivell emocional, cognitiu i psicomotriu, en persones amb problemàtica de salut mental.

Aquesta activitat es porta a terme a la **Hípica Frisones de la Cruz**, situada fora del nucli urbà, per aquest motiu l'AFMMTE posa a disposició un mitjà de transport privat per poder accedir-hi.

Aquesta hípica compta amb unes instal·lacions magnífiques i uns cavalls de raça especial amb una genètica terapèutica i sanadora. Les sessions són d'una hora i mitja aproximadament, dirigides per dos terapeutes.

Durant les sessions els nois i noies treballen el seu autoconeixement, ja que els cavalls es converteixen en

coterapeutes i reconeixen les emocions dels usuaris com la por o la calma, reflectint l'estat d'ànim i la seva actitud.

L'experiència amb els participants està resultant molt gratificant, tal i com ens manifesten ells mateixos al final de cada sessió. Estan molt satisfets d'aquesta iniciativa, totalment gratuïta, conscients per la dedicació i el suport que reben per part de l'AFMMTE.

Agència IDM

Marifè Altadill Espinós

Tot va començar quan vaig decidir que volia adoptar.

No se'm passava l'arròs i, ben cert és que, podia continuar esperant però, així com pot ser fàcil tenir paciència quan veus que alguna cosa es cou i penses que aviat donarà fruit, és ben difícil fer-ho quan veus que res es belluga, que tot és immòbil i no es produirà cap canvi si tu no poses mans a la pastera.

I així ho vaig fer.

Bon dia! És aquí on donen informació sobre adopcions?

Sí, senyora, aquí és. Passi!

Aquest tractament de senyora sempre se m'havia fet estrany, com si no anés amb mi, però des que tenia els cabells blancs havia començat a tolerar-lo.

Vaig seure a la sala d'espera i em vaig disposar a esperar. De fet això era el que feia des de fa temps, esperar. Pensant-ho bé, què era sinó l'esperança el que m'havia dut fins allí?

Quan em va arribar el torn i vaig entrar al despatx, em va sorprendre trobar una oficina diàfana, assolellada gràcies a un gran finestral, agradable. Una gran i ufanosa planta ben cuidada en un racó em va fer sentir que havia trobat la solució.

Pensa adoptar tota sola? No té parella? – Em preguntà de seguida la persona que em va atendre.

Ah, sí, sí que tinc parella! – Vaig respondre, sorpresa, perquè no m'esperava aquella pregunta. – Però he vingut jo, a informar-me, vaja.

Bé, ser mare, és molt important. Fer-se càrrec d'un infant no es pot prendre a la lleugera. La seva parella també hauria d'implicar-s'hi. Hauria de venir.

Ui, no, no! Jo no vull ser mare. Jo ja vaig ser mare quan tocava! Dos criatures vaig tenir, l'Eva i el Pau, i ara ben grans que són ja. Mira, trenta-vuit anys l'una i trenta-cinc l'altre, tenen ja. – Vaig córrer a mostrar-li una fotografia que els meus fills em van regalar el passat Dia de la Mare i que, des de llavors porto a la cartera.

Com? No vol ser mare? I doncs què hi fa aquí?

Miri, he vingut a informar-me perquè jo vull ser iaia.

La noia em va mirar sorpresa. I em va explicar amb tots els ets i uts que si jo volia tenir cura d'una criatu-

ra, n'havia de tenir cura les vint-i-quatre hores del dia, tots els dies de la setmana, totes les setmanes de l'any i tots els anys de la seva vida. Al menys fins que fos major d'edat, va dir.

No va entrar en raó de cap manera amb que jo volgués un net o neta, a qui cuidaria algunes hores d'alguns dies de la setmana, i a qui aniria, potser, a recollir a l'escola o a judo per a dur-lo després amb el seu progenitor o progenitora, que se'n faria càrrec.

No va entendre res, tampoc, quan li vaig dir que jo ja estava preparada per a malcriar una criatura.

La seva mirada, mentre m'omplia les mans de fullets informatius sobre l'acollida i l'adopció, per quedar bé, i m'acompanyava fins a la porta, em mostrava que em prenia per boja. Si més no, que no em prenia seriosament.

I jo anava de debò.

I així va ser que, després de donar-li moltes voltes, vaig fundar, juntament amb la meva parella i una altra sòcia, l'AGÈNCIA IDM (Iaies/iaios Disposats a Malcriar).

Vam començar tímidament, però ja tenim vint iaies IDM a la comarca. En fem seguiment i hem comprovat que els seus nets i netes NEM (Nets/netes Encantats/des de ser Malcriats/des) estan molt contents/es, feliços/es m'atreveixo a dir. Per fi, algú els compra algun capritx un dia de cada dia, els dona caramels, els pessiga les galtes i els dona petons al front.

La nostra llista d'espera de iaies i iaies IDM però, és ben llarga. Hi ha molta gent gran que desitja ser-ho, però els seus fills i filles no tenen cap intenció de continuar la nissaga. Així que, acudeixen a nosaltres.

El problema que ens trobem és l'escassetat de criatures. Cada cop n'hi ha menys, sobre tot a les nostres comarques. No sé si al final n'haurem d'importar o fabricar-ne!

De moment, estic molt satisfeta perquè, per una banda, l'agència funciona, i per l'altra, he pogut fer realitat el meu somni de ser iaia. Dos nets maquíssims tinc! L'un viu al meu carrer, ben prop de casa, es diu Marc i ja té quatre anys. L'altre viu a la plaça de Dalt, es diu Karim i tot just acaba de fer l'any. Em tenen el cor robat!

Com a agència, cal donar-nos a conèixer més, ja que només fa nou mesos que hem començat i estem donant els primers passos, però jo us dic que aquesta és l'agència del futur.

Us deixo, que vaig a publicar uns posts a les xarxes. Tinc dues iaies i un iaio que estan buscant descendència. N'estan d'il·lusionats/des!

Acta sessió ordinària 27-05-2021

- S'aprova, per 6 vots a favor (3 Entesa, 2 Junts i 1 ERC) i 1 abstenció (FIC), el **Pla d'Ordenació Forestal** del Pinell de Brai (2019-2034).
  - S'aprova, per unanimitat, conveni de col·laboració entre el Departament d'Interior de la Generalitat de Catalunya i l'Ajuntament de Pinell de Brai per a la seva adhesió a la Xarxa de Radiocomunicacions d'Emergències i Seguretat de Catalunya (**Rescat**) per a la coordinació en matèria de protecció civil. Adhesió al **protocol d'abordatge de les violències sexuals** en els espais públics d'oci de la Terra Alta. Expedient de **suplement de crèdit** per al pressupost del present exercici, per 1.000 €.
  - S'aprova, per 6 vots a favor (3 Entesa, 2 Junts i 1 ERC) i 1 en contra (FIC), conveni de col·laboració entre l'Ajuntament de Benissanet i l'Ajuntament del Pinell de Brai, per finançament del primer curs de sensibilització dels alumnes de l'**Escola de Música** Municipal de Benissanet.
  - Donar compte del Decret núm. 139, de 30 d'abril de 2020, d'aprovació de la **liquidació del pressupost de l'exercici 2020**. Informe resum del **control intern de l'exercici 2020**. **Pla anual de control de financer** elaborat per la intervenció, per a l'exercici 2021. **Informe de morositat anual** de l'exercici 2020. Informe de control de les **despeses pendents d'aplicar a pressupost**.
  - **Informació d'alcaldia**
El 26/05 es va fer una xerrada informativa sobre l'estat de comptes de l'Ajuntament, els parcs eòlics i el parc natural. Es preveu fer un butlletí i fer-lo arribar a totes les cases.
Es preveu la finalització de les obres de les piscines a temps per a poder-les obrir la data prevista.
Va quedar deserta la licitació del bar de les piscines. Durant els darrers dies s'ha posat gent en contacte oferint-se a agafar-lo.
Respecte a les festes majors, es preveu realitzar actes, però s'està esperant que la Generalitat publiqui el pla sectorial per poder organitzar-ne el format.
Respecte al Mas de Moteller, cal fer un conveni per extreure l'aigua i un altre conveni pel subministrament d'energia elèctrica. Tan aviat estigui, si convé, es farà un ple extraordinari per aprovar-lo. Paral·lelament aquesta concessió s'ha de legalitzar a la Comissió Hidrogràfica de l'Ebre.
El vigent contracte amb el servei de recollida d'escombraries amb el Consorci de residus va finalitzar, ara s'ha adjudicat a una altra empresa. Comportarà canvis: s'eliminaran les estacions de transferència, vindran deixalleries mòbils i s'habilitarà la deixalleria de Gandesa. El Consorci farà una xerrada informativa per a tots els usuaris. No és una retallada, sinó que contempla una solució a molts problemes (abocaments no supervisats a l'estació de transferència, incorrecta gestió del rebuig...).
- S'està fent una gravació d'una pel·lícula a diferents ubicacions dels termes municipals. Quan estigui fet, se'ls oferirà la possibilitat de venir a presentar-ho.
- S'està procedint a la retirada dels símbols franquistes que queden al municipi, atès que és obligat per llei fer-

ho. Per a aquells que es troben en llocs privats, se'ls hi oferirà la possibilitat que la brigada municipal vagi a retirar-ho.

➤ Precs i preguntes

El regidor Prieto (FIC) formula les següents preguntes:

- 🗨️ Diu que la **xerrada informativa** es va fer en nom de l'Ajuntament. Pregunta a la secretària qui forma part de l'Ajuntament. Aquesta li respon que els 7 regidors, però que la facultat de representació és de l'Alcaldia i en aquest cas, es troba delegada a la Junta de Govern. Pregunta si es farà un butlletí i es donarà veu a tots els partits polítics. L'alcaldessa diu que això ja s'ha fet en ocasions anteriors, i que ho preveu com un prec.
- 🗨️ Diu que per **Pasqua**, el poble estava ple de **caravanes** i a l'àrea d'acampada solament n'hi havia dos. L'alcaldessa diu que és perquè no poden compartir banys diferents grups de convivència. El 25 de juny canviarà la normativa i es permetrà l'ampliació de l'aforament solament fent neteges més exhaustives, garantint la ventilació i portant un registre. La regidora Vallespi (Junts) diu que seria una possibilitat habilitar un altre espai, atès que es van generar molts residus, i en aquest cas solament haguessin estat concentrats en una zona. El regidor Prieto formula el prec que s'habiliti el camp de futbol sense banys, que hagués sigut una bona opció per Pasqua.
- 🗨️ Pregunta per què no s'ha fet **gimnàstica**. L'alcaldessa explica que s'ha estat al cas de quan podia començar cada activitat i s'ha mantingut contacte amb l'Ajuntament. En el cas de la gimnàstica, tan aviat es van poder garantir les normes de seguretat, van reprendre l'activitat.
- 🗨️ Pregunta a la regidora Fornells (Entesa) si s'ha sancionat a la persona del **C/Gaudí** que va embrutar el carrer. Li contesta que, tot i que està tacat, no hi ha brutícia. El regidor Prieto demana que se'l sancioni.
- 🗨️ Pregunta si es van avisar als **Mossos d'Esquadra** perquè fessin més controls el dia de Santa Magdalena. L'alcaldessa diu que no se'ls va avisar, però que ells saben quines són les dates assenyalades i és probable que per això fessin més controls.
- 🗨️ Pregunta si la **xerrada** del dia anterior es va retransmetre. L'alcaldessa diu que no, però que es penjarà.
- 🗨️ Pregunta si un propietari té una finca que no vol que sigui **parc natural**, que passaria i que quan es farà una consulta. L'alcaldessa diu que el propietari no pot fer res una volta ja està declarat, i que de moment no hi ha data per la consulta. A la pàgina web de l'Ajuntament hi ha un dossier informatiu amb tota la normativa que regeix al parc natural dels Ports i que s'enviarà una carta als propietaris per solucionar els dubtes i facilitar tota la informació referent.
- 🗨️ Diu que l'alcaldessa va compartir una **publicació a Instagram** d'una convocatòria a una manifestació, que si ho va fer com a alcaldessa o particularment. L'alcaldessa respon que ho va compartir a títol personal.
- 🗨️ Pregunta si l'Equip de Govern té algun posicionament sobre el projecte de les **basses d'aigua de la Fatarella**. L'alcaldessa diu que no han tingut la necessitat de posicionar-se, que quan es publiqui el projecte ho miraran.

La regidora Vallespi formula les següents preguntes:

- ☞ Pregunta si es farà la **Fira Pinellart**. L'alcaldeessa diu que enguany, amb la inseguretat que ha hagut no s'ha tingut temps per preparar-la.
- ☞ Respecte als tràmits del **parc natural** pregunta si s'han iniciat. L'alcaldeessa respon que no atès que s'ha iniciat una campanya per informar a la gent. La regidora Vallespí proposa que una vegada facilitada la informació estaria bé fer una consulta. L'alcaldeessa diu que de moment no està previst fer-la.
- ☞ Respecte al **parc infantil** diu que fa falta manteniment i neteja. L'alcaldeessa diu que ho tenen molt present, i que a banda del manteniment els hi agradaria actualitzar-lo, però que de moment no hi ha previsió pressupostària.
  - El regidor Prieto demana el torn de paraula. L'alcaldeessa no li dona perquè ja se l'ha cridat a l'ordre dues vegades durant la intervenció de la regidora Vallespí.

- S'aprova, per unanimitat, el conveni amb ACUAMED per a la regulació de l'operació, manteniment i conservació de les obres del Pla de Restitució Territorial del projecte per a l'eliminació de la contaminació química dels embassaments de Flix (**captació del Mas de Moteller**). Moció de suport a l'amnistia presentada per ERC del Pinell de Brai.
- Donar compte de l'informe de seguiment del **pla de sanejament 2020 - 2023**.

Acta sessió extraordinària 08-07-2021

Membres absents: Marta Fornells Vallespí (Entesa) i Delmir Prieto Serra (FIC).

- S'aprova, per unanimitat, sol·licitar subvenció al Servei d'Ordenació Ramadera, del Departament d'Acció Climàtica, Alimentació i Agenda Rural de la Generalitat de Catalunya, per a l'actuació de **reforma de l'escorxador municipal**.

Acta sessió extraordinària 21-06-2021

Membre absent: Delmir Prieto Serra (FIC).

EL TEMPS

Registre de temperatures i pluviometria dels mesos de juliol, agost i setembre de 2021

Simó Ferré Serres

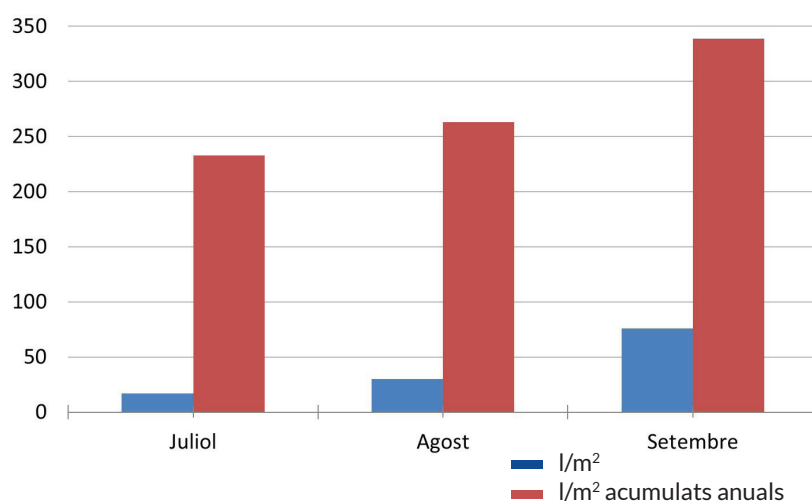
L'estiu del 2021 ha sigut normal en quant a temperatures (el segon més fred de la sèrie 2017-2021). Destaca especialment el fet que únicament hem tingut 41 dies amb temperatures superiors als 30 graus i 6 dies amb temperatures superior a 35, mentre que la mitjana 2017-2021 està en 42 i 7 respectivament.

La setmana més calurosa va ser la 33 (del 16 al 22 d'agost), amb una mitjana de 26,7 graus. És la primera vegada en 5 anys de dades que la setmana més calurosa de l'estiu és dona tan tard, en 4 dels 5 anys anteriors havia sigut la primera setmana d'agost.

Pel que fa a la pluja, cal destacar que ha sigut un estiu plujós, amb un total de 123 l/m², el quart més plujós de la serie 2001-2021, i el més plujós des de l'any 2010. A més a més, cal estar d'enhorabona ja que els 76 l/m² caiguts al més de setembre han estat repartits en 6 episodis, de manera que no s'han produït grans aiguats.

	Juliol		Agost		Setembre	
màxima / mínima abs.	34,9	16,3	39	14,8	30,9	13,5
Dia	22	9	12	2	6	22
màxima / mínima mitj.	30,7	19,7	30,7	19,9	27,4	18,2
Mitjana	24,9		25		22,2	

	Juliol	Agost	Setembre
Pluja mensual	17	30	76
Pluja mensual mitjana (2001-2021)	12	12	50
Episodis de pluja (> 1 mm)	2	3	6
Pluja anual acumulada	233	263	339

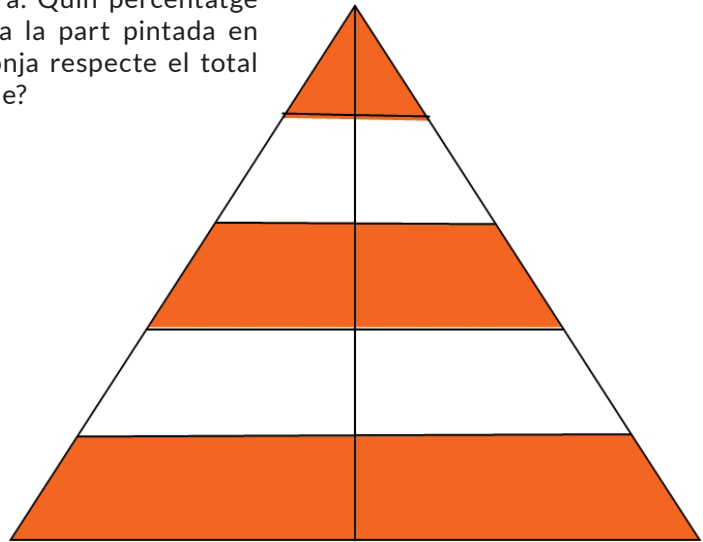

Agusti Colell Martínez

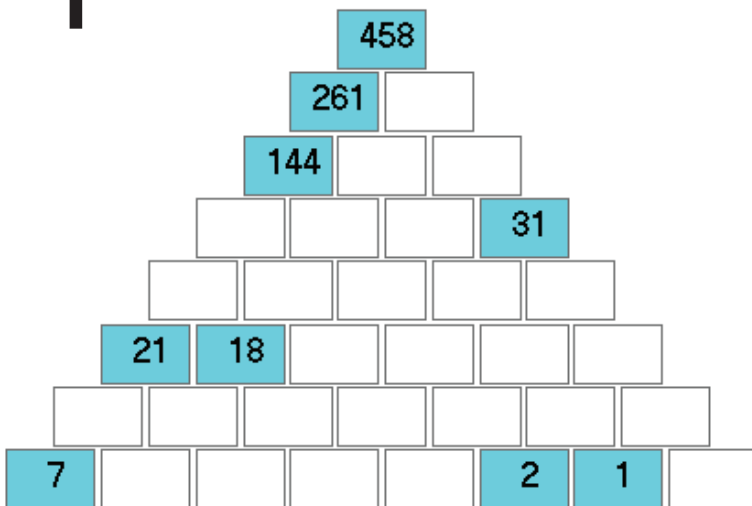
1 Tinc una botella de plàstic plena d'aigua a la nevera. Al matí me'n bec un got i la torno a posar a la nevera. A la tarda vaig a beure un altre got i veig que la botella està empanada endintre, amb menys volum. Què pot haver passat?

2 Vols coure un ou exactament durant 10 minuts. Com ho podries fer per controlar el temps si només tens dos rellotges de sorra, un que mesura 4 minuts i l'altre 7?

3 El triangle adjunt és equilàter (els tres costats iguals). Les franges tenen igual altura. Quin percentatge representa la part pintada en color taronja respecte el total del triangle?

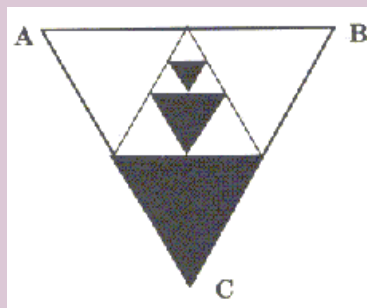
4 Intenta resoldre el sudoku i el triangle numèric següents:

9	4	3	7			
	3					7
	2				6	1
			7	6	5	
				3	1	9
7			5	8	9	
		5		7		8
	9		8	5		4

Solucions als passatemps de la revista anterior (núm. 100)

1 El triangle ombrejat més petit està contingut 64 vegades en el triangle total ABC. Per tant la seva àrea serà 2 cm^2 . La superfície ombrejada es pot descompondre en 21 triangles iguals al més petit. Per tant l'àrea ombrejada serà 42 cm^2 .

3 El número és el 8076

2

Farmàcies de guàrdia

SETMANA	OCTUBRE	NOVEMBRE	DESEMBRE
PRIMERA	Corbera d'Ebre	Gandesa	la Fatarella
SEGONA	Bot	Horta de Sant Joan	Batea
TERCERA	Pinell de Brai	Corbera d'Ebre	Gandesa
QUARTA	Gandesa	Pinell de Brai	Villalba
QUINTA	Batea		Horta de Sant Joan

CAPS DE SETMANA: Móra d'Ebre. Les farmàcies de guàrdia mantenen els torns setmanals. Gandesa està oberta tots els dissabtes de 10h fins a 20h.

Telèfons: Arnes 977 435 389 / Batea 977 430 263 / Bot 977 428 200 / Caseres 977 431 859 / Corbera 977 420 465 / La Fatarella 977 413 417 / Gandesa 977 420 069 / Horta 977 435 023 / El Pinell 977 426 076 / La Pobla 977 439 727 / Villalba 977 438 105

Telèfons d'interès

Ajuntament del Pinell	977 426 231
Consultori mèdic del Pinell	977 321 395
Generalitat de Catalunya Deleg. Territorial del Govern	977 441 234
Ambulàncies Gandesa	977 420 697
Urgències	977 420 036
Creu Roja Batea	977 420 965
CAP Gandesa Ambulatori	977 421 245
Ambulatori Tortosa	977 500 333
Hospital Verge de la Cinta	977 519 100
Hospital de la Santa Creu	977 500 533
Quinta Aliança	977 501 344
Consell Comarcal de la Terra Alta	977 420 018
DARP Gandesa	977 420 146

Punt d'informació juvenil	977 420 614
Estació d'autobusos Gandesa	977 420 910
RENFE Móra la Nova	977 400 349
Avaries Telèfon	1002
Avaries llum	977 440 032
Mossos d'Esquadra	088
Bombers Urgències	977 420 080
Bombers Consultes	977 420 885
Farmàcia Pinell	977 426 076
Hospital Móra d'Ebre	977 401 811 977 401 863
CEIP Cèsar Martinell	977 426 216
Serveis funeraris Mena	977 178 376
Funerària comarcal Móra d'Ebre	977 403 112

Solució al qui és qui

Colla d'amics davant del "quartel" l'any 1987

1. Xavi Coll Riera, de Mataró
2. Carina Borràs Serres, del Torero
3. Alba Serres Martínez, del Penyado
4. Marc Martínez Aroca, de Llobat
5. Cèlia Vinaixa Borràs, de la Magda del Sereno
6. Josep Maria Pallàres Serres, de Clec
7. Joana Ferré Peig, de Peig
8. Josep Vallespi Montagut, de la Fusteria
9. Maria Josep March Sanjuán, del Cònsol
10. Joan Montaña Pallejà, de Sarraco
11. Sussanna Serres Fucho, de la Xamba

ELECTRICITAT I FONTANERIA **A&B C.B.**

INSTAL·LACIONS D'ELECTRICITAT I FONTANERIA
C/ Pilonet, 13 Tel. 977 42 63 38

Peluqueria Unisex **CRIS**

C/ Lleida, 26 Tel. 977 42 60 05 - 977 42 60 34
EL PINELL DE BRAI

Reparació i venda d'ordinadors. Servei d'accés a internet.

HelpSystems

Ferran Montagut
Telèfon: 977 457 408
Mòbil: 649 304 857
E-mail: ferran@helpsystems.info
www.helpsystems.info

Xarxes informàtiques. Servei a domicili.

Farmàcia
Anna Pellisa de Cid

Anàlisis de pell, colesterol i sucre
Telèfon 977 426 206

<https://www.instagram.com/farmacianapdc/>

OBRES FAB

CONSTRUCCIONS EN GENERAL

C/ Santa Magdalena, 18
Tel. 977 42 60 73 620 88 97 14
43594 EL PINELL DE BRAI

Aleu Instal·lacions

Electricitat · Fontaneria · Calefacció
Aire Condicionat

Carlos Aleu Montagut

C. Benifallet, 4 · 43594 El Pinell de Brai · Tarragona
Tels. 620 263 962 · 977 426 243 · aleuinstala@terra.com

**Venda d'ordinadors, Impressores,
Servidors...**

Reparació i manteniment...

**Instal·lacions de ADSL, Xarxes,
Tallafocs, S.O...**

**Formació Excel, Photoshop, Access,
Word...**

**Programació a mida, Pàgines web...
Fungibles, Tònens, tinta...**

Disseny Gràfic, Maquetació, Tríptics...

www.ebresoft.com info@ebresoft.com

Tel/Fax. 977 42 60 25 620 86 46 86

FUSTERIA MECÀNICA I MOBLES
JOSEP VALLESPÍ MONTAGUT
 c/ Pilonet, 19 tel. 977 42 60 98
 EL PINELL DE BRAI

Forn de Castell
 C/ Forn, 2
 Tel. 977 42 61 11
 El Pinell de Brai

Peixateria Sònia
 Peix fresc i marisc

 c/ Sant Domènec, 3
 Tl. 977 42 61 86
 El Pinell de Brai

LA PUÇA
 Carrer del Pou de la Neu

CERÀMICA
Humans
 C/ Gaudí, 7 — 646 619 283

OPTIM
 DISSENY IMPRESSIÓ WEB RETOLACIÓ AUDIOVISUAL

Tel. **977 476 481**
 C/ Mirador, 7
 43791 Ascó
 info@optim.gr
 www.optim.gr

PINTURES I DECORACIONS
SERRES
 C. del Cos, 5
 Tels. 977 42 63 11 - 618 44 02 29
 EL PINELL DE BRAI

CELLER LAUREANO-SERRES
 www.serres.net | laureano@serres.net

FORN DE PA I PASTISSERIA
MONTAÑA
 Plaça del Mercat, 2
 Tel. 977 - 42 62 17
 EL PINELL DE BRAI

ca l'àngel
 allotjament rural
 C/ Pou de la neu, 16 - 43594 El Pinell de Brai - Tarragona
 tel. 977 426157 e-mail: info@calangel.info www.calangel.info

PLANTES DEL TERME

Nom comú: Pauma, margalló,
Nom científic: *Chamaerops humilis*

Palmera que pertany a la família de les *Arecàcies* o la família de les palmeres. Pot créixer tant en zones rocoses com en zones arenoses, màquies i garrigues, generalment properes al litoral. A Catalunya, arriba fins al Garraf, però reapareix, més al nord al massís del Montgrí, al Baix Empordà.

De manera natural el tronc del margalló està format per les fulles velles seques o les seves restes. Les seves fulles són en forma de ventall i de color verd i acabades en punxa. Generalment no arriba als 2 metres d'alçada. La floració es produeix entre el mes de març i el mes de juny. Els fruits són pareguts als dàtils comuns però més petits, Al Pinell, com a Rasquera o Mas de Barberans s'han utilitzat en el passat per elaborar cabassos i sàrries.

INDRETS DEL PINELL

Vista d'algunes casetes dels Algars, amb els cims de Pàndols al darrera.

Sabeu on està?

Sabeu on creix aquesta florida planta?

Fins i tot entre les pedres poden florir algunes flors.

El balcó florit del núm. 100 està a la façana de ca Bariolet, al carrer Major.

Qui és qui?

Colla d'amics davant del "quartel" l'any 1987.